

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Valtioneuvoston asetus varautumissuunnitelmaan sisällytettävästä sähkönkäyttöpaikkojen etusijajärjestyksestä (diaarinumero: VN/29409/2022)

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi varautumissuunnitelmaan sisällytettävästä sähkönkäyttöpaikkojen etusijajärjestyksestä ("luonnos").

Esitämme kunnioittavasti huomiomme luonnokseen jatkovalmistelua varten erityisesti tiedon huoltovarmuuden kannalta maassamme.

Pääviestit

- Uutistiedonvälityksen kannalta kriittisen uutismedian tuotanto kuten sanomalehtien ja yksityisesti omistettujen radioiden tuotantopaikat tulisi lisätä kriittisten sähkönkäyttöpaikkojen listaan.
- Uutistiedonvälitys on erityisesti kriisi- ja poikkeustilanteissa yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden kannalta välttämätöntä toimintaa. Kansalaisten sananvapauden, toimivan demokratian ja kansakunnan henkisen huoltovarmuuden kannalta keskeisen uutisisällön saatavuus on turvattava luonnoksen jatkovalmistelussa.
- Kriittisten sähkönkäyttöpaikkojen jaottelun tulisi olla luonnoksessa ehdotettua tarkempaa ja kriittisyysryhmiä tulisi olla useampia. Luonnoksessa ehdotettu listaus ei riittävästi tunnista eri toimijoiden keskinäisriippuvuuksia eikä erityisesti yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden kannalta välttämättömiä toimintoja.

Sanomalehtien sekä yksityisesti omistettujen radioiden tuotantopaikat tulisi lisätä kriittisten sähkökäyttöpaikkojen listaan

Uutistiedonvälitys on yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden kannalta välttämätön toiminto. Ammattimaisesti tuotetun luotettavan toimituksellisen tiedon merkitys korostuu yhteiskunnan poikkeus- ja kriisitilanteissa, kuten esimerkiksi sähkökatkon jatkuessa.

Median moniäänisyyden turvaaminen on tunnistettu Valtioneuvoston huoltovarmuuspäätöksessä 1048/2018. Päätöksen mukaan yhteiskunnan turvallisuutta ja vastuullista sananvapautta tukevan, vapaan ja moniäänisen median toimintaedellytyksien turvaaminen kaikissa olosuhteissa on yhteiskunnan turvaamisen painopisteitä. Joukkoviestinnän ja sen infrastruktuurien turvaaminen on välttämätöntä.

Medialiitto katsoo, että uutismedian ja uutistiedonvälityksen sähkösaanti tulisi turvata mahdollisimman kattavasti kaikissa olosuhteissa. Tämän vuoksi sanomalehtien sekä yksityisesti omistettujen radioiden tuotantopaikat tulisi lisätä luonnoksen 2 §:n kriittisten sähkökäyttöpaikkojen listaan seuraavasti:

- *Yleisön tiedonsaannin perustana olevan tiedonvälityksen kannalta kriittisen uutismedian tuotantopaikat, kuten sanomalehtipainot, uutismedian toimitukset ja yksityisesti omistettujen radioiden tuotantopaikat*

Kahden tunnin sähkökatko aiheuttaisi kriittisiä ongelmia yksityisesti omistetun uutismedian tuottamassa tiedonvälityksessä haitaten sekä uutistyötä että lehtien painamista. Katkon seurauksena lehdet voivat jäädä ilmestymättä ja jakamatta. Lisäksi sähkökatko katkaisisi suurimman osan yksityisesti omistetun radion lähetyksistä, mukaan lukien uutislähetykset.

Lehtipainojen pysähtyminen vaikuttaisi uutismedian lisäksi myös aikakauslehtien painamiseen. Osassa painoja tuotanto keskeytyisi sähkökatkon ajaksi.

Uutistiedonvälityksestä maassamme vastaava lehdistö on laajasti riippuvainen laajakaistan toimivuudesta.

Tiedonvälityksen aukkojen lisäksi sähkökatkot aiheuttaisivat ilmoitus- ja asiakassuhdemenetyksiä. Lisäksi katkoista voi aiheutua viivästysten vuoksi seuraamusmaksuja ulkoa palveluna ostettuun painamiseen ja kuljetukseen.

Mitä aiemmin sähkökatkon ajankohta ja pituus on lehtikustantajien tiedossa, sitä paremmin sen haitat voidaan minimoida.

Uutistiedonvälitys on erityisesti kriisi- ja poikkeustilanteissa yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden kannalta välttämätöntä toimintaa

Avoimen ja moniarvoisen yhteiskunnan peruspilarit vaarantuvat nopeasti, mikäli kansalaisilla ei ole saatavilla luotettavaa ja moniäänistä toimituksellista uutissisältöä valtakunnallisista, alueellisista ja paikallisista asioista. Uutissisällön saatavuus kansalaisille turvaa osaltaan henkistä huoltovarmuutta ja yhteiskuntarauhaa sekä tukee yleistä turvallisuutta ja yhteiskunnan johtamista.

Kansalaisten sananvapauden, toimivan demokratian ja kansakunnan henkisen huoltovarmuuden kannalta keskeisen uutissisällön saatavuus on turvattava luonnoksen jatkovalmistelussa.

Uutistiedonvälitystä ei voi avoimessa ja moniäänisessä yhteiskunnassa jättää kriisi- ja poikkeustilanteissakaan ainoastaan valtio-omisteisen Oy Yleisradio Ab:n tiedonvälityksen varaan. Yleisradion taloudelliset mahdollisuudet varautua poikkeusoloihin ovat olennaisesti paremmat kuin useilla lehtikustantajilla ja yksityisesti omistetuilla radiokanavilla.

Kriittisten sähkönkäyttöpaikkojen jaottelun tulisi olla luonnoksessa ehdotettua tarkempaa ja kriittisyysryhmiä tulisi olla useampia

Luonnoksessa ehdotettu listaus ei riittävästi tunnista eri toimijoiden keskinäisriippuvuuksia eikä erityisesti yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden kannalta välttämättömiä toimintoja.

Medialiitto katsoo, että luonnoksen mukaan kaikki sähkönkäyttöpaikat olisi luokiteltava, vaikka ne eivät olisi luonnoksen 2 §:ssä tarkoitettuja kriittisiä sähkönkäyttöpaikkoja. Luonnoksen lista kriittisistä sähkönkäyttöpaikoista on kuitenkin kattavuudeltaan perusteettoman lyhyt ja siten myös media-alan kannalta riittämätön. Luonnoksen ehdotus ei näyttäisi täyttävän luonnoksen perustelumuiotiossa viitattujen energia-alan lainsäädännön, huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain ja huoltovarmuuden tavoitteista annetun valtioneuvoston päätöksen tai EU:n säädösprosessissa loppusuoralla olevan kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan direktiivin mukaisia kriittisyysmäärittelyjä. Niissä lähtökohtana on, että myös elinkeinoelämän toimintakyky on turvattava.

Medialiitto korostaa, että siltä osin, kun uutismedian ja uutistiedonvälityksen sähkönsaantia ei voida priorisoida luonnoksen 2 §:n tarkoittamalla tavalla, tulisi verkonhaltija ja sähköyritykset velvoittaa sopimaan lehtikustantajien, lehtipainojen ja yksityisesti omistettujen radiokanavien kanssa sellaiset lyhyiden sähkökatkojen ajankohdat, jotka eivät häiritsisi lainkaan uutistiedonvälitystä tai vaikuttaisivat

mahdollisimman vähän tiedonvälitykseen. Tämä olisi yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä velvoite poikkeus- ja kriisitilanteiden varalle.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Ismo Huhtanen
lakiasiaintohtaja, Uutismedian liitto

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.